

**SESIWN CRAFFU PERFFORMIAD AR Y CYD
(CYFARFOD CYFUN O BWYLLGORAU CRAFFU DECHRAU'N DDA,
BYW'N DDA, LLE AC ADNODDAU)**

Cofnodion Cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 16 Gorffennaf, 2025.

Mae agenda'r Pwyllgor ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn bresennol: Y Cynghorydd J. Protheroe (Cadeirydd); Y Cynghorwyr: A. Asbrey, J. Aviet, G.M. Ball, I.R. Buckley, G.D.D. Carroll, C.A. Cave, C.E.A. Champion, A.M. Collins, P. Drake, C.P. Franks, W. Gilligan, E. Goodjohn, E.J. Goodjohn, N.P. Hodges, Dr. I.J. Johnson, J.M. Norman, C. Stallard a N.C. Thomas.

Hefyd yn bresennol: Dr. M. Price (Eglwys Gatholig Rufeinig), y Cynghorwyr L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau), C.M. Cowpe, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles) a N.B. Marshallsea.

189 CYHOEDDIAD –

Cyn dechrau busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad canlynol: “A gaf i atgoffa pawb sy’n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio’n fyw yn ogystal â’i recordio dros y rhyngwyd a bod y recordiad hwn yn cael ei archifo i’w wyllo yn y dyfodol”.

190 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan y Cynghorwyr G. Bruce, S.M. Hanks, M. Hooper, C. Iannucci-Williams, H.M. Payne a S.T. Wiliam.

191 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

192 HUNANASESIAD BLYNYDDOL CYNGOR BRO MORGANWG 2024-25 (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 3ydd Gorffennaf, 2025 fel y'i cynhwyswyd yn yr agenda gan y Prif Weithredwr a Chyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol, a gyflwynodd drosolwg o'r gofynion statudol a fframio'r sesiwn o amgylch Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru).

Perfformiad

Cyflwynodd y Prif Weithredwr agwedd perfformiad yr adroddiad blynyddol a nododd fod y Cyngor yn ystyried ei hun yn "Dda," yn seiliedig ar y fframwaith o dros 85% o weithgareddau ar y trywydd iawn ac wedi'u cyflawni. Rhannon nhw fod 441 (85.3%) o'r 689 o gamau gweithredu a mesurau perfformiad yn wyrdd a bod 76 (14.7%) yn goch, gyda'r mesurau perfformiad a oedd yn weddill naill ai heb darged gan nad oedd yn briodol targedu neu'n fesur newydd. Nodon nhw hefyd bod pob Cyfarwyddiaeth hefyd wedi nodi "Da" yn ystod y broses hunanasesu.

Nododd y Cynghorydd Dr. Johnson, oherwydd nifer y mesurau, na fyddai'n bosibl trafod camau gweithredu a mesurau unigol yn fanwl iawn, ond nododd fod agosatrwydd rhwng y ffigur a gyrhaeddwyd o 85.3% a'r targed o 85%, a'r effaith y byddai dim ond 2 fesur wedi'i chael ar y cyflawniad hwn. Gwnaethant geisio sicrwydd ymhellach ynglŷn â'r broses o gyrraedd y cam hwn ac nad oedd unrhyw gymedroli wedi effeithio ar y ffigur terfynol, ac ymatebodd y Prif Weithredwr gan ddweud bod y broses wedi'i chwblhau'n dryloyw, ac yr edrychwyd arnynt yn fanwl ar lefel adrannol, gan gynnwys archwiliadau, i sicrhau bod y broses wedi'i chynnal yn gadarn ac yn gynhwysfawr. Nododd y Cynghorydd Dr. Johnson ymhellach heriau'r Cyngor wrth asesu ei berfformiad ei hun a gofynnodd am esboniad pellach ynghylch a oedd/sut oedd newidiadau'n digwydd er mwyn tryloywder, a chytunodd y Prif Weithredwr i'w ddarparu yn dilyn y cyfarfod.

Esboniodd yr Arweinydd fod yr holl Gadeiryddion Craffu yn mynychu'r digwyddiadau her a gynhaliwyd gyda Chyfarwyddiaethau ac nad oedd yn gwneud unrhyw les i fod yn anghywir wrth hunanasesu, gan hefyd nodi bod rheoleiddwyr allanol a'r asesiad panel perfformiad, safbwynt gwrthrychol, yn awgrymu bod achosion o fod yn agored o ran llwyddiant a meysydd i'w gwella.

Ceisiodd y Cynghorydd Champion ddeall sut roedd y sgôr o "Dda" yn cymharu ag Awdurdodau Lleol eraill yng Nghymru, ac ymatebodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol gan ddweud ei bod yn anodd cymharu gan fod gan bob un ei fframwaith perfformiad a'i ddull ei hun o hunanasesu ond nododd fod mesurau wedi'u meincodi lle bo'n bosibl yn erbyn Awdurdodau Lleol eraill.

Adnoddau

Rhoddodd y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol drosolwg o hunanasesiad y Cyngor wrth ystyried y defnydd o adnoddau, a oedd yn cynnwys pobl, cyllid, comisiynu a chaffael, asedau, perfformiad a risg, ac ymgysylltu a mewnwleidiad, ac asesiad cyffredinol y Cyngor o fod yn "Dda."

Rhannon nhw sut roedd pob un o'r meysydd yn cael eu hystyried ar lefel Cyfarwyddiaeth unigol a nodon nhw fod ystod a oedd wedi barnu rhai meysydd i fod yn "Deg". Defnyddiwyd y wybodaeth hon i lywio sefyllfa gyffredinol, a oedd ar gael i gymharu dros amser gan gynnwys:

- Pobl yn cael eu hystyried yn "Dda," heb unrhyw newid o'r flwyddyn flaenorol;
- Cyllid, Comisiynu a Chaffael yn cael eu hystyried yn "Deg," heb unrhyw newid o'r flwyddyn flaenorol;

- Asedau'n cael eu hystyried yn "Deg," gan newid o "Dda" yn y flwyddyn flaenorol;
- Perfformiad yn cael ei ystyried yn "Dda," heb unrhyw newid o'r flwyddyn flaenorol;
- Risg yn cael ei hystyried yn "Dda," heb unrhyw newid o'r flwyddyn flaenorol;
- Ymgysylltu a Mewnwelediad yn cael eu hystyried yn "Dda," gyda newid o "Deg" o'r flwyddyn flaenorol.

Myfyriodd y Cynghorydd Franks ar asedau, a gofynnodd a oedd cyflwr adeiladau ysgol, gan gynnwys chwilio am fân broblemau a gwaith cynnal a chadw, yn gysylltiedig â'r fanyleb a oedd yn cael ei rhoi i gontractwyr, ac ymatebodd y Prif Weithredwr gan ddweud bod y fanyleb ar gyfer ysgolion newydd yng Nghymru yn uchel iawn fel rhan o Gymunedau Dysgu Cynaliadwy, ac yn ystyried elfennau fel bod yn ddi-garbon, ond oherwydd nifer yr ymwelwyr, roedd angen gwaith cynnal a chadw rheolaidd ar bob Ysgol. Gwnaethon nhw rannu ymhellach fod arolygon cyflwr wedi'u cynnal i ddeall ble roedd yr heriau'n bodoli, ond yr adeiladau ysgol hyn a oedd wedi bod yn creu'r heriau cynnal a chadw mwyaf.

Gofynnodd y Cynghorydd Dr. Johnson pa wersi oedd wedi'u dysgu i symud o "Deg" i "Dda" wrth ystyried "Cyllid, Caffael a Chomisiynu," ac a oedd y newid cyffredinol yn y sefyllfa oherwydd newid mewn perfformiad neu fyfyrion ar ganfyddiadau blaenorol. Ymatebodd y Prif Weithredwr gan ddweud y byddai bod yn "Dda" yn golygu bwrw targedau arbedion, cynyddu arbedion o drawsnewid ac nid gostyngiadau mewn gwasanaethau, lleihau'r defnydd o gronfeydd wrth gefn, a mabwysiadu a gweithredu'r strategaeth gaffael. Gwnaethon nhw hefyd rannu bod yr elfennau hyn i gyd yn dod yn anoddach flwyddyn ar ôl blwyddyn, a bod tua 10 mlynedd o arbedion wedi golygu eu bod yn dod yn fwyfwy heriol.

Myfyriodd y Cynghorydd Protheroe ar y ffaith y byddai'r Gorchwyl a Gorffen diweddar yn edrych ar economi gylchol a gwerth cymdeithasol mewn caffael yn creu newid, ond er mwyn creu arbedion nad oedd yn golygu gostyngiadau mewn gwasanaethau, roedd angen canolbwyntio ar reoli gwariant. Roedd arbedion wedi bod yn dod o ostyngiadau mewn gwasanaethau a thrawsnewid gwasanaethau ond o ystyried yr hinsawdd ariannol heriol bresennol, dylai ymarferion caffael gael targed arbedion wedi'i briodoli iddynt. Hefyd, byddai cyhoeddi pris uchaf wedi'i gapio ar ymarferion caffael y Cyngor yn helpu i reoli prisiau tendr. Roedd y dull hwn wedi cael ei weithredu gan Awdurdod cyfagos ac wedi gweithio i reoli cyllidebau.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol fod targed yn ymwneud ag arbedion o gaffael, bod gweithdy yn cael ei drefnu i edrych ar gaffael ymlaen, ond byddent yn ystyried sut i edrych ar y dull aelod pris uchaf wrth symud ymlaen.

Gofynnodd y Cynghorydd Dr. Johnson hefyd am fwy o wybodaeth ynglŷn â'r adran "Risg" o'r adroddiad, ac ymatebodd y Prif Weithredwr gan ddweud bod hyn yn ymwneud â'r Gofrestr Risgiau Strategol, a gafodd ei monitro trwy'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, gyda'r asesiad "Teg" yn y Gyfarwyddiaeth Lle yn cael ei briodoli i reoli prosiectau mawr ac yn y Gyfarwyddiaeth Dysgu a Sgiliau yn cael ei briodoli i'r ffordd y mae'r Cyngor yn rheoli ceisiadau am gymorth.

Nododd y Cynghorydd Dr. Johnson fod canran y meysydd "Coch" ar gyfer amcanion lles 1 a 2 yn eithaf uchel (57.4% a 34.5% yn y drefn honno) a heriodd y fethodoleg gan fod dynodi maes fel "Coch" a oedd bron wedi'i gyflawni o bosibl yn her, a byddai'n ddefnyddiol deall pa mor agos oedd cam gweithredu at gael ei gwblhau. Ymatebodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol gan ddweud bod gan Gynllun Corfforaethol newydd y Cyngor, Bro 2030, lai o gamau gweithredu, a wnaed yn fwriadol gyda'r awydd i wella ansawdd adrodd yn y dyfodol, a thynnodd sylw at y ffaith bod yr atodiadau yn cynnwys sylwebaeth ategol a oedd yn rhoi naratif o ran y math hwn o statws.

Gofynnodd y Cynghorydd Goodjohn a oedd yr holl Gyfarwyddiaethau yn dda o ran ymgysylltu a mewnwleidiad a chyfeiriodd at y Grŵp Craffu Gorchwyl a Gorffen sydd ar ddod yn adolygu Strategaeth Gyfathrebu'r Cyngor. Ymatebodd y Prif Weithredwr gan ddweud eu bod, fel Cyngor, wedi cael yr ymateb mwyaf i arolwg trwy'r arolwg "Beth am Siarad am Fywyd yn y Fro", a ddefnyddiwyd i lywio Bro 2030 a'r cynlluniau i ail-gynnal yr arolwg eleni. Gwnaethon nhw gyfeirio hefyd at fentrau eraill a oedd wedi gwella yn ddiweddar fel ymgysylltiad y Cyngor â Glannau'r Barri, Trefi wrth ddatblygu Cynlluniau Creu Lleoedd a Gwasanaethau Ieuenctid, gyda phob un ohonynt yn sylweddol uwch na gweithgarwch ymgysylltu statudol.

Rhannodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod Adroddiad Blynyddol eu Cyfarwyddwr yn cynnwys trosolwg o'r ymgysylltu a wnaed gan gynnwys y canlyniadau, ond rhannodd enghreifftiau o ymgysylltu â defnyddwyr gwasanaeth gan gynnwys Gwasanaethau Dydd, Dechrau'n Deg a Thaliadau Uniongyrchol, a arweiniodd at ganlyniadau cadarnhaol i ddefnyddwyr gwasanaeth.

Myfyriodd yr Arweinydd, wrth siarad ag eraill ledled y DU, fod yr arolwg "Beth am Siarad am Fywyd yn y Fro", a ddefnyddiwyd fel ffynhonnell wybodaeth ar gyfer gwneud penderfyniadau, yn arwain y sector, ac wrth weithio ochr yn ochr â Data Cymru, roedd 19 o'r 22 Awdurdod Lleol yng Nghymru bellach yn cynnal arolygon tebyg.

Croesawodd y Cynghorydd Ewan Goodjohn y diweddariad ynglŷn â'r ail iteriad o'r arolwg "Beth am Siarad am Fywyd yn y Fro" a chanmolodd waith y Gwasanaethau Cymdeithasol, ond roedd am wybod a oedd datgysylltiad rhwng yr hyn y mae'r Cyngor yn elwa ohono fel ymgysylltiad cadarnhaol a chanfyddiadau trigolion, fel amseroedd aros y Glannau a Chyswllt Un Fro.

Gofynnodd y Cynghorydd Cowpe am gyfathrebu, ac a oedd cyfleoedd i Gyswllt Un Fro, canolfan gyswllt y Cyngor, gynhyrchu ymateb safonol a gwella cyfathrebu, fel bod pobl yn ymwybodol o'r camau nesaf, gan nodi ceudyllau fel enghraifft. Nododd hefyd fod gan y Cyngor lawer o negeseuon ar Facebook, ac roedd amrywiaeth o sylwadau gan y cyhoedd iddynt, nad oedd y Cyngor yn ymateb iddynt, pan oedd cyfle i gywiro gwybodaeth anghywir. Nododd yn olaf fod canfyddiad nad oedd tipio anghyfreithlon yn cael ei dacio oherwydd diffyg gwelededd ynghylch gorfodi, nad oedd yn teimlo ei bod yn wir yn ei phrofiad.

Ymatebodd y Prif Weithredwr gan ddweud eu bod yn cytuno, a bod pobl eisiau cael eu cydnabod a deall yr hyn oedd wedi digwydd i'w hymholiadau, a bod y Cyngor yn edrych ar ei "20 Prif Daith Cwsmer" i edrych ar safoni ac awtomeiddio prosesau i

wella profiad y cwsmer. Nodon nhw hefyd fod ymateb i sylwadau ar y cyfryngau cymdeithasol weithiau, ond y gallai hyn weithiau ysgogi hyd yn oed mwy o sylwadau, felly roedd angen rheoli hyn yn ofalus.

Myfyriodd Cyfarwyddwr yr Amgylchedd a Thai ar ddyletswyddau'r Cyngor ar gyfer rheoli tipio anghyfreithlon, gan ddweud bod cred mai ef oedd un o'r Cynghorau gorau yng Nghymru yn y maes hwn. Myfyriodd ar y ffaith nad oedd llawer o ddylanwad o ran yr hyn y gellid ei wneud ar dir preifat, oni bai ei fod yn creu risgiau iechyd a diogelwch neu amgylcheddol er enghraifft ond byddai hefyd yn annog pobl i adrodd. Dywedon nhw hefyd ei bod yn anodd erlyn gan fod diffyg tystiolaeth i nodi'r rhai a oedd yn gyfrifol yn aml.

Gofynnodd y Cynghorydd Emma Goodjohn a oedd manylion cyswllt Cyswllt Un Fro ar y dudalen we, yn enwedig ar gyfer dyfeisiau symudol.

Llywodraethu

Rhoddodd y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol drosolwg o'r adran lywodraethu yn adroddiad Hunanasesiad Blynyddol y Cyngor, a sut yr oedd wedi nodi dyfarniad "Rhesymol", gan olygu bod system gadarn o lywodraethu, rheoli risg a rheolaeth ar waith ond roedd rhai materion o ddiffyg cydymffurfio neu le i wella wedi'u nodi a allai beryglu cyflawni amcanion yn y maes a archwiliwyd. Pwysleision nhw fod y dull sgorio wedi'i alinio â dull archwilio mewnol.

Gofynnodd y Cynghorydd Dr. Johnson a oedd yn bosibl deall ymhellach y manylion yn ymwneud â Chod Ymarfer Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifeg (CIPFA), lle'r oedd y Cyngor yn cydymffurfio â 5 o 6 maes, a gofynnodd hefyd a oedd llywodraethu yn cael ei weithredu fel y disgrifir mewn fframweithiau, gan fod llawer o heriau o ran gorwariant, gan gynnwys system Oracle a disodli system wybodaeth gofal cymdeithasol Cymru (SWGCC) o bosibl.

Nododd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol fod adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i rannu gwersi a ddysgwyd o system Oracle a disodli SWGCC i gefnogi gweithredu yn y dyfodol. Ochr yn ochr â hyn, rhannodd eu bod wedi cryfhau trefniadau rheoli prosiectau o fewn y Gwasanaethau Digidol i gefnogi comisiynu a gweithredu systemau newydd. Yn olaf, gwnaethon nhw rannu bod Datganiad Llywodraethu Blynyddol y Cyngor yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio cyn bo hir, a oedd yn cynnwys y manylion yn ymwneud ag egwyddorion CIPFA.

Nododd y Cynghorydd Goodjohn, yn dilyn y newidiadau Ail-lunio Craffu a wnaed gan y Cyngor, y byddai'n ddefnyddiol deall effeithiolrwydd llywodraethu gwleidyddol yn yr adroddiad hwn.

Amlinellodd y Cynghorydd Protheroe y camau nesaf ar gyfer Hunanasesiad Blynyddol y Cyngor, gan gynnwys y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, a'r Cabinet, cyn ei gymeradwyo gan y Cyngor Llawn ym mis Medi.

Heb unrhyw gwestiynau na sylwadau pellach, fe wnaeth y Pwyllgor wedyn:

ARGYMHELLWYD –

- (1) Y dylid y Cyngor yn ystyried gwybodaeth ychwanegol ynghylch sut y cynhaliwyd y broses hunanasesu yn fewnol i roi sicrwydd ychwanegol i'r cyhoedd, Cyngorwyr, a rheoleiddwyr.
- (2) Y dylid y Cyngor yn ystyried cynnwys pris uchaf wedi'i gapio ar ei holl dendrau i reoli gwariant o fewn cyllidebau sydd ar gael.
- (3) Y dylid y Cyngor yn adolygu ei fethodoleg perfformiad i ystyried sut mae'n mynegi camau gweithredu sydd bron â'u cwblhau (ond wedi'u nodi fel coch).
- (4) Y dylid y Cyngor yn adolygu sut mae gwybodaeth gyswllt C1V yn cael ei chyflwyno ar y wefan, gan ystyried yn benodol ddyfeisiau symudol.
- (5) Y dylid y Cyngor yn archwilio integreiddio'r Adroddiad Craffu Blynnyddol o fewn fersiynau yn y dyfodol o'r Hunanasesiad Blynnyddol i ddeall effaith yr elfen hon o lywodraethu gwleidyddol ar berfformiad y Cyngor.

Rheswm dros yr argymhellion

- (1-5) Gan ystyried cynnwys y cyfeiriad a'r adroddiad, ac i drafodaethau yn y cyfarfod.